

FRANTIŠEK KŮS: RESTAUROVÁNÍ DĚTSKÝCH HOUSLÍ OSKARA NEDBALA

METODICKÉ CENTRUM
DOKUMENTACE, KONZERVACE A RESTAUROVÁNÍ
HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

NÁRODNÍ MUZEUM

PŮVODNÍ STAV

POČÁTEČNÍ STAV

před restaurováním

Předmětem restaurování jsou dětské housle, které údajně patřily českému houslistovi a hudebnímu skladateli Oskaru Nedbalovi. Hrával na ně v dětském věku, miloval je a prý je brával v dospělosti na cesty. Housle vykazují znaky manufakturní výroby. Krk je vylomen z korpusu i s patkou spodní desky.

POČÁTEČNÍ STAV

před restaurováním

- Patka není původní. Na rozdíl od spodní desky je z jednoho kusu. Krk je vytržen podruhé.

POČÁTEČNÍ STAV

před restaurováním

- Horní lub diskantové strany je vytržen s krkem.

POČÁTEČNÍ STAV

před restaurováním

- Vylomený je i horní špalík v sedle.

POČÁTEČNÍ STAV

před restaurováním

- Lub v c oblouku diskantové strany je proražen. To poškození si zadavatel přeje zachovat jako památku.

POČÁTEČNÍ STAV

před restaurováním

- Z hlavice krku zbývá jen olámané torzo a praskliny kličníku pokračují cca 1,5cm k patce.

CÍL: Cílem je uvést nástroj do vystavitelného stavu. Vrátit mu podobu funkčního nástroje, ale díru v lubu ponechat jako památku.

RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR

Nejprve bude nástroj vyčištěn demineralizovanou vodou a přípravkem Super Nikco. Bude sejmuta vrchní deska a zrevidován stav vnitřku korpusu. Budou opraveny praskliny a horní špalík bude vyměněn za nový, aby byla zajištěna pevnost nasazení krku. Budou vysazeny chybějící části okraje horní desky místě nasazení krku. Krk v místě vsazení bude vysazen futry do roviny, aby bylo možné přesné napasování do sedla. Patka spodní desky bude zhotovena nová, ze dvou polovin podobně vlnitého javoru. Důvodem je vrátit jí původní vzhled se středovou spárkou. Hlavice krku bude zhotovena nová, nasazena na původní krk (obrácené šiftování). Krk bude nove napasován do správného sklonu, výšky a v ose nástroje. Bude začištěn hmatník, přiklížen horní a dolní pražec. Budou provedeny retuše laku, napasována nová duše a nová kobylka. Budou napasovány nové kolíčky. Nástroj bude osazen novými strunami.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Nástroj byl vyčištěn vodou a přípravkem Super Nikco. Na silné vrstvy špíny byla k přípravku přidána jemně mletá pemza.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Po vyčištění byla sejmuta vrchní deska.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Stav po otevření korpusu. Horní špalík byl sejmout. Pro opravu patky je třeba sejmout i věnec. Zde vidíme podlepení starých prasklin. Také dolní špalík má otevřené praskliny.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Uvnitř korpusu byly nalezeny některé fragmenty lubu. Díra bude zmenšena, ale zůstane.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Trhlina v dolní části nebyla ani podlepena.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Fragmenty lubu byly přiklášeny zpět.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Poté byl sejmut se spodní desky celý věnec.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Všechna odstávající olubení byla vyčištěna a přiklášena k lubům.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Tato dvojitá prasklina dolního špalku byla slepena Titebondem.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Takto vypadala oblast patky spodní desky.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Bylo vytvořeno lůžko pro šikmé přeplátování a do něj napasována dvojdílná vložka tak, aby středová spára byla v ose se spárou desky.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Klížení vložky.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Po hrubém oříznutí vložky byla vsazena nová část výložky.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Prasklina ve spodní části horní desky byla sklížena a stažena pomocí patníčků a spon.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Podlepka byla pasována a přiklížena ještě při stažených sponách.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Oblast pod horním špalíkem byla vysazena.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Klížení fragmentu v dolní části pod špalíkem. Horní vložka už je opracována. Poté byl věnec naklížen na spodní desku, zhotoven nový horní špalík, opraven roztržený lub a korpus byl zavřen.

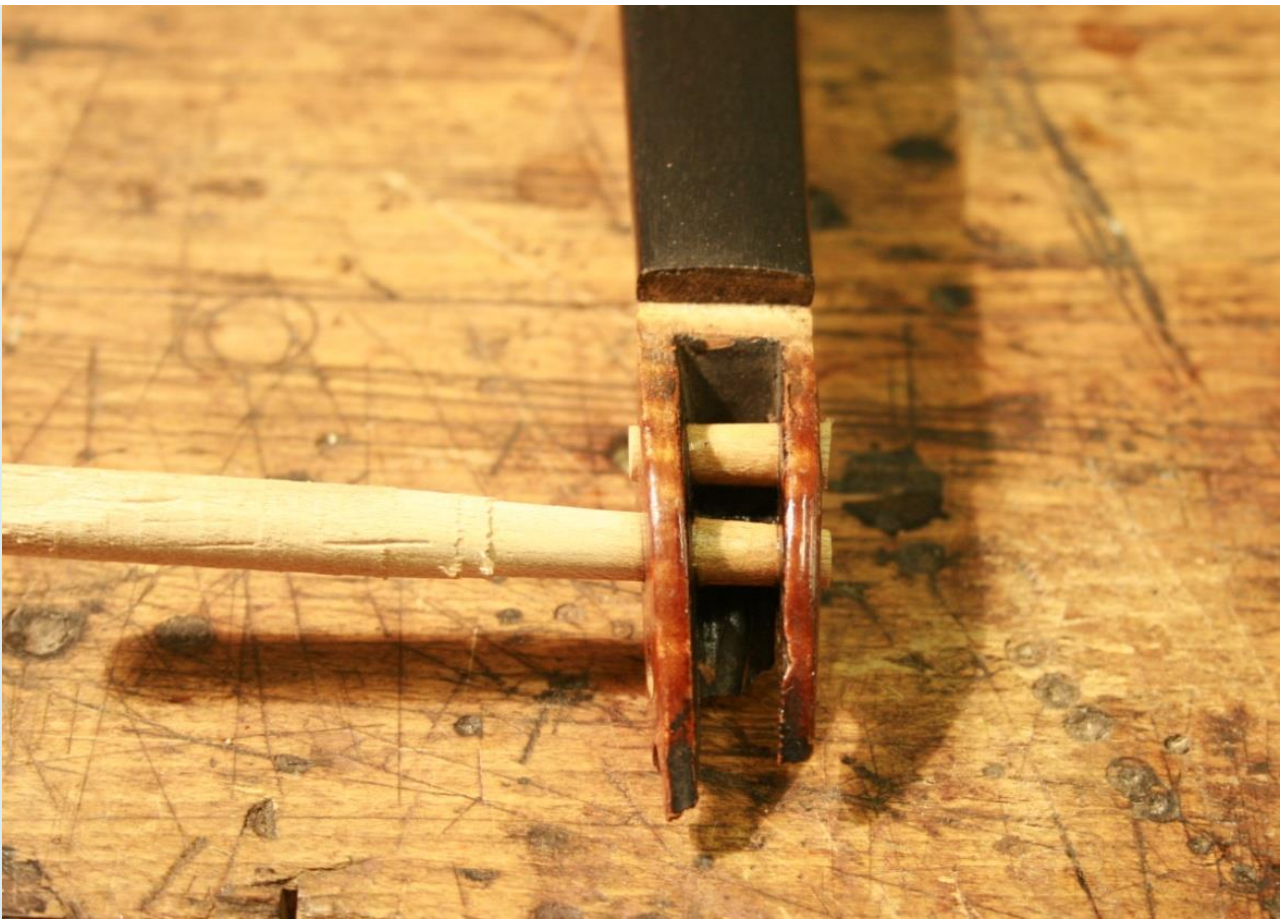
PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Oprava krku započala vysazením patky a zarovnáním čelních a bočních ploch. To je důležité pro napasování krku.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Vysazení kolíčkový děr zároveň poslouží jako opora stěn kličníku při lícování a klížení nové hlavice.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

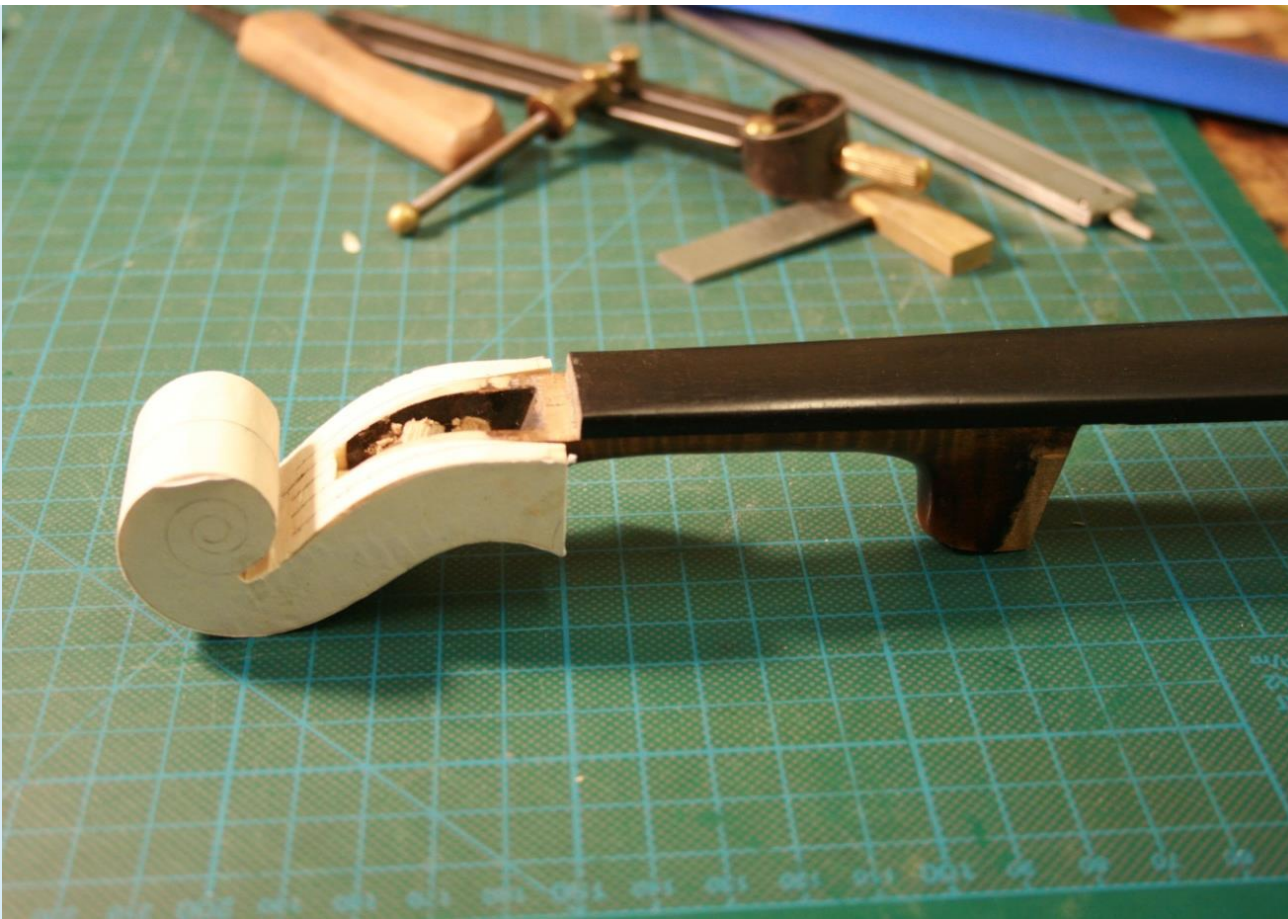

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

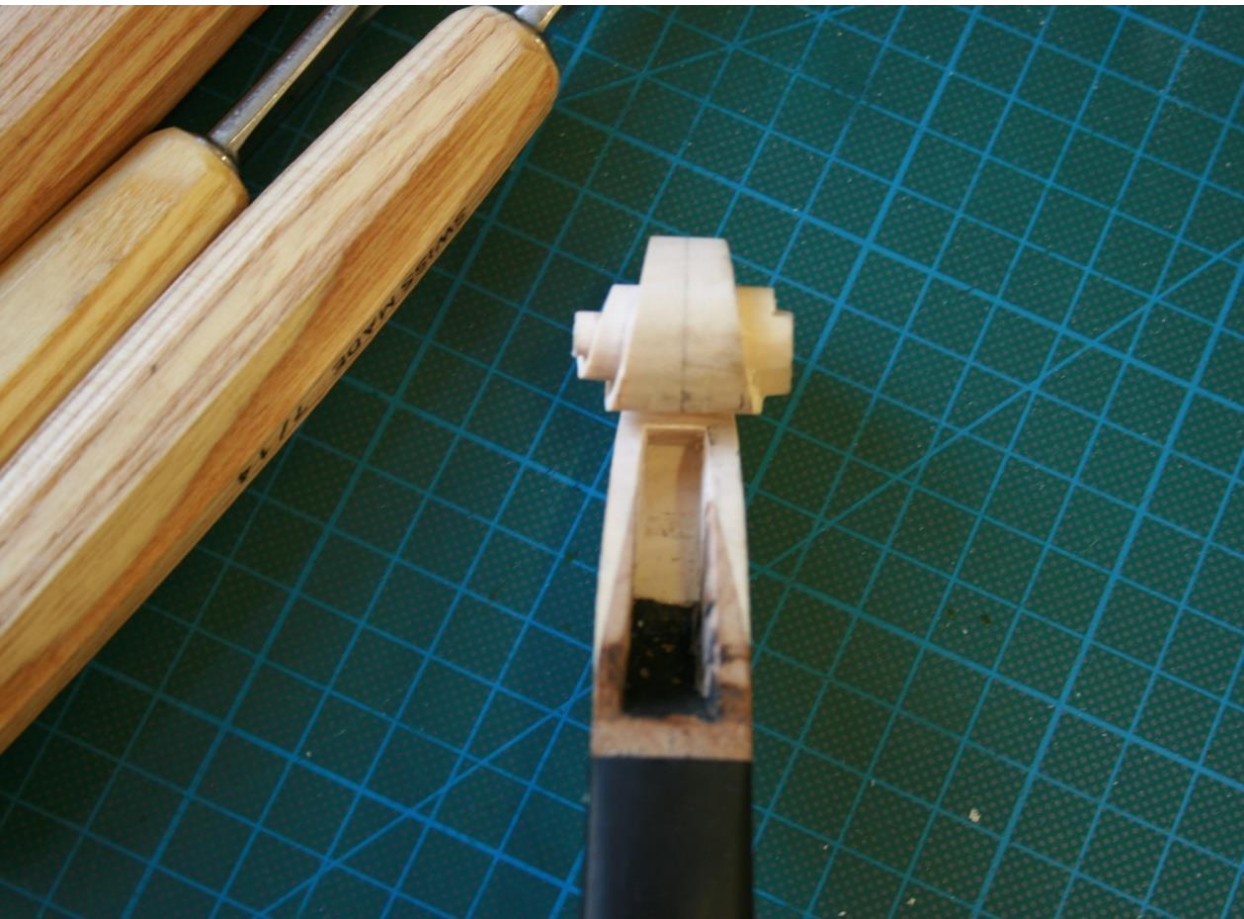
PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Z javorového hranolku podobně vlnitého růstu, jako původní krk byla vyřezána a našiftována nová hlavice.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Tvarování hlavice.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Konečný tvar hlavice.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Krk byl přesně napasován do nového sedla. Než byl přiklížen, byl ještě doplněn okraj desky.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Klížení krku. Horní pražec je již na svém místě a plocha hmatníku začištěna.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Následovalo dořezání a začištění patky.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Do houslí byla napasována nová duška.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Takto byl nástroj připraven pro retušovací práci.

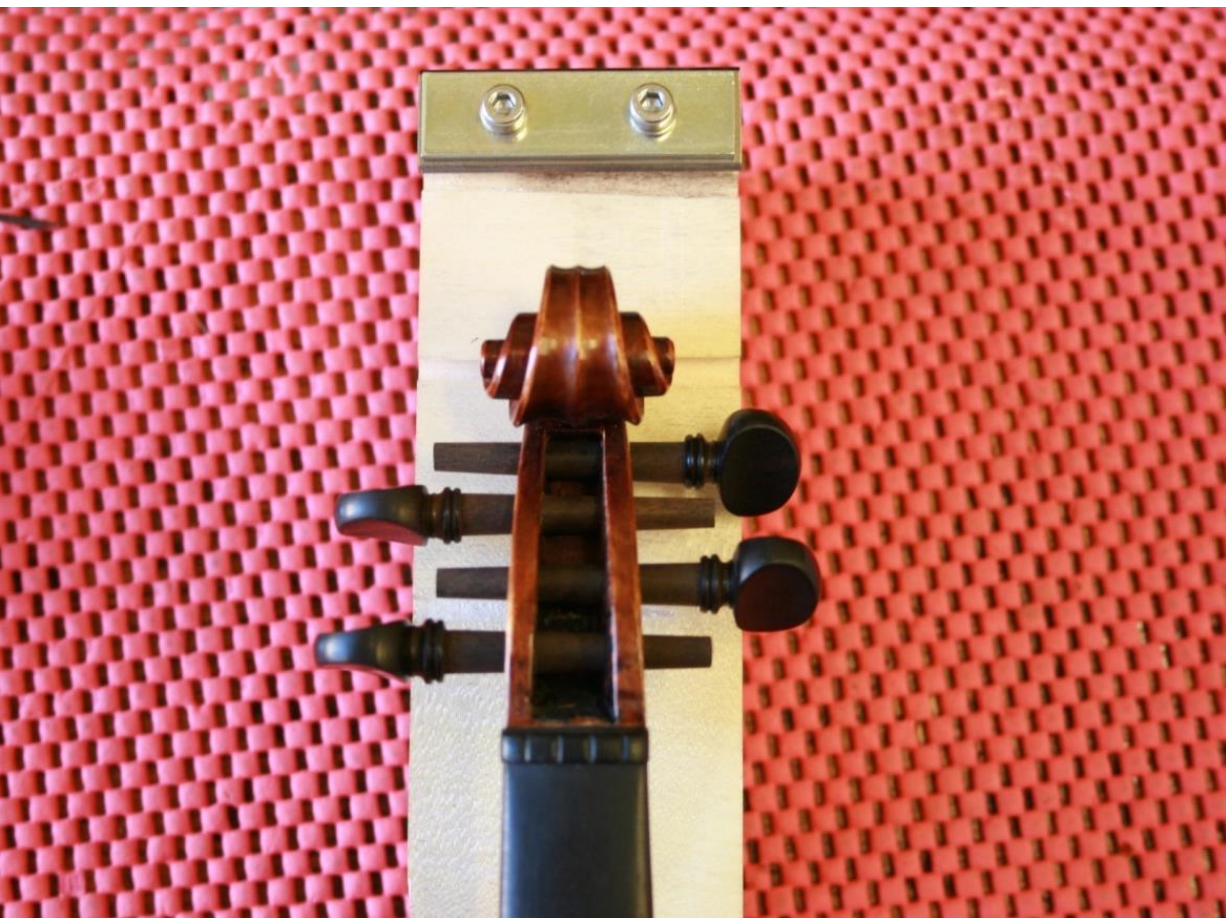

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Zaretušovaná patka.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Zde je hlavička také nalakována a probíhá pasování nových kolíčků nejmenší dostupné velikosti.

Na tak malé dřívky kolíčků jsem musel zhotovit speciální ořezávátko. To vidíme pod hlavičkou.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

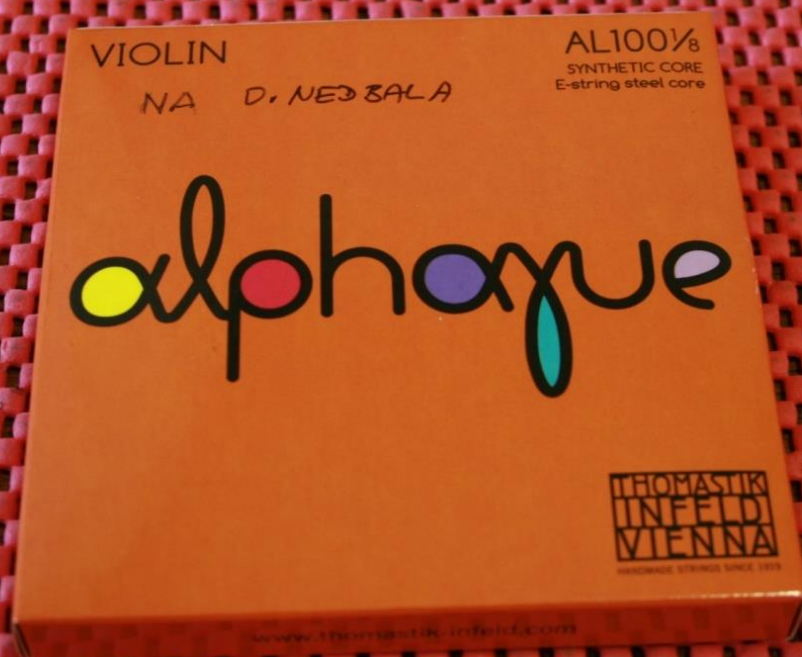

Kobylku jsem dodal z vlastního archivu. Je jí cca 50 let a vyrobila jí v Německu paní Tellerová.

Právě probíhá pasování nožek na desku.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Původně jsem zamýšlel osadit nástroj novými strunami moderní konstrukce.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Ale v době Nedbalova dětství se hrálo hlavně na střevové struny. Proto bylo rozhodnuto zvolit tuto variantu. Není nad to, když má restaurátor staré zásoby.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ

Nástroj byl ostruněn, vyzkoušen a označen evidenčním číslem uvnitř korpusu.

STAV PO RESTAUROVÁNÍ

Použité materiály:

Demineralizovaná voda

Super Nikco

Kožní klič

Houslový lak lihový

Katechu

Pemza mletá

Javorové dřevo (*acer pseudoplatanus*)

Smrkové dřevo rezonanční (*picea abies*)

Střevové struny

Kobylka Teller

Kolíčky ebenové

DĚKUJI VÁM ZA POZORNOST

---

www.mcmi.cz

Tento projekt je realizován s finanční podporou
Ministerstva kultury České republiky.